



## بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آیه پنجم از آیاتی که شیخ اعظم انصاری در بحث ما برای اثبات ولایت اهل بیت علیهم السلام ذکر کردند آیه ۵۵ از سوره مائده می باشد: ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾<sup>۱</sup> این آیه از نظر دلالت بر ولایت بسیار واضح و روشن است اول ولایت خدا و بعد رسول و بعد الذين آمنوا که مراد حضرت امیر علیه السلام می باشد را بیان می کند.

عرض کردیم در مورد این آیه بحثهای کلامی تفسیری روائی رجالی تاریخی و فقهی واقع شده که از آنها بحث خواهیم کرد.

اولین نکته در مورد شش قسم از علوم که ذکر شد این است که در تمام آنها بحث در این است که مراد از والذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤتون الزكاة وهم راكعون حضرت امیر علیه السلام می باشد لذا از این جهت یک بحثی پیش آمده که چرا در این آیه و کلاً در آیات دیگر قرآن کریم صریحاً اسم حضرت امیر علیه السلام و یا امامان دیگر ذکر نشده؟ مثلاً به تعبیر بنده گفته می شد: إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ إِمَامٌ بَعْدَ النَّبِيِّ و دیگر هیچ بحث و اختلافی بوجود نمی آمد.

سید شرف الدین در المراجعات در مراجعه ۸۴ در جواب همین سوال فرموده ما باید به موقعیت آن زمان توجه داشته باشیم، حضرت امیر علیه السلام کسی بود که برای پیشرفت اسلام با جهاد و شمشیر خون های بسیاری را ریخته بود که اگر اینطور نبود اسلام در مقابل تهدیدات و اتحاد عرب پیشرفت نمی کرد، قریش و عرب همگی نسبت به حضرت کینه به دل داشتند چرا که کلاً نسبت به خون و کشتن حساسیت شدیدی داشتند فلذا وقتی که پیغمبر

<sup>۱</sup> سوره مائده، آیه ۵۵.

ایشان را به عنوان خلیفه معرفی کردند اگر واقعاً صریح این مطلب را بیان می کردند و یا صریحاً در قرآن ذکر می شد قیامی صورت می گرفت و اسلام به خطر می افتاد و تمام زحمات بر باد می رفت و از طرفی نیز بعداً دشمنان بسیار کینه توزی برای اهل بیت علیهم السلام بوجود می آمد که قرآن را تحریف کرده و نام علی علیه السلام را از قرآن بر می داشتند و همین طور هم شد یعنی دشمنی ها و کینه توزی های بسیاری نسبت به حضرت امیر علیه السلام صورت گرفت که علامه امینی رحمه الله علیه در جلد ۱۰ الغدير صفحه ۲۳۲ به بعد مفصلاً آنها را بیان کرده مثلاً ذکر شده که در زمان خلافت معاویه لعنة الله عليه تا چهل سال حضرت امیر علیه السلام در منابر مورد لعن قرار می گرفت و حتی در تعقیبات نمازها این جمله: اللهم إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَدْ أَخَذَ فِي دِينِكَ و سَدَّ عَنْ سَبِيلِكَ اللَّهُمَّ الْعَنَهُ... (العیاذ بالله) تکرار می شد ، فلذا برای اینکه از طرفی قرآن تحریف نشود و دست نخورده باقی بماند و به حضرت امیر و دیگر اهل بیت علیهم السلام آسیبی نرسد و از طرفی حق و حقیقت روشن شود و پایدار بماند نام و خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام با صراحت در قرآن بیان نشده بلکه عباراتی نظیر: "اولی الامر" و "الذين آمنوا" و امثال ذلک گفته شده منتهی بیان و توضیح این عبارات را ائمه علیهم السلام در روایات مختلف بیان کرده اند .

مطلب دیگر اینکه در اصول کافی در کتاب الحجة باب ۱۲۲: «باب ما نص الله عزوجل و رسوله على الائمه عليهم السلام واحداً فواحداً» اخباری ذکر شده که دلالت دارند بر اینکه پیغمبر صلی الله علیه و آله بخاطر شرائط زمان نمی توانستند با صراحت خلافت و جانشینی حضرت امیر علیه السلام را بیان کنند، خبر ۴ از باب مذکور این خبر است: ﴿عَلِيٌّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عَمِيرٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَذْيَنَةَ، عَنْ زُرَّارَةَ وَ الْفَضْلِ بْنِ يَسَارٍ، وَ بَكْرِ بْنِ أَعْيَنٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلَمٍ وَ بَرِيدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَ أَبِي الْجَارُودِ جَمِيعاً عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رَسُولَهُ بِوَلَايَةِ عَلِيٍّ وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ "إِنَّمَا

ولیکم الله ورسوله والذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة ویؤتون الزکاة "وفرض ولاية اولی الامر، فلم یدروا ما هی، فأمر الله محمدا صلی الله علیه وآله أن یفسر لهم الولاية، كما فسر لهم الصلاة، والزکاة والصوم والحج، فلما أتاه ذلك من الله، ضاق بذلك صدر رسول الله صلی الله علیه وآله وتخوف أن یرتدوا عن دینهم وأن یکذبوه فضاق صدره وراجع ربه عز وجل فأوحى الله عز وجل إلیه "یا أيها الرسول بلغ ما أنزل إلیک من ربک وإن لم تفعل فما بلغت رسالته والله یعصمک من الناس" فصعد بأمر الله تعالى ذکره فقام بولاية علي علیه السلام یوم غدیر خم، فنادى الصلاة جامعة وأمر الناس أن یبلغ الشاهد الغائب. - قال عمر بن أذينة: قالوا جمیعا غیر أبي الجارود - وقال أبو جعفر علیه السلام: وكانت الفریضة تنزل بعد الفریضة الأخرى وكانت الولاية آخر الفرائض، فأنزل الله عز وجل "الیوم أكملت لکم دینکم وأتممت علیکم نعمتی" قال أبو جعفر علیه السلام: یقول الله عز وجل: لا أنزل علیکم بعد هذه فریضة، قد أكملت لکم الفرائض<sup>۲</sup>.

سند روایت: محمد بن یعقوب از طبقه ۹ واستادش علی بن ابراهیم از طبقه ۸ می باشند، آبی یعنی ابراهیم بن هاشم از طبقه ۷ و ابن ابی عمیر از طبقه ۶ وابن اذینه از طبقه ۵ می باشند، زرارة و فضیل بن یسار، و بکیر بن أعین و محمد بن مسلم و برید بن معاویة و ابی الجارود که از اعیان ثقات و بسیار بسیار عالی مقام هستند همگی از حضرت باقر علیه السلام نقل می کنند، البته ابی الجارود همان زیاد بن منذر است که بنده طبق مبنای خودم در کتاب رجالی که نوشته ام اورا توثیقش نکرده ام منتهی آیت الله خوئی طبق مبنای خودش در معجم رجال حدیث جلد ۷ صفحه ۳۲۴ اورا توثیق کرده، آیت الله خوئی معتقد است هرکسی که در سند تفسیر علی بن ابراهیم قمی و کتاب ابن قولویه واقع شده موثق است زیرا این دو بزرگوار در اول کتابشان گفته اند ما از غیر ثقه نقل نکرده ایم ولی ما چنین اعتقادی نداریم، علی آئی حال روایت در اعلی درجه صحت قرار دارد.

<sup>۲</sup> اصول کافی، الشیخ الكلینی، ج ۱، ص ۲۸۶، کتاب الحجة، باب ۱۲۲، حدیث ۴.

<sup>۳</sup> مستدرک الوسائل، میرزا حسین نورى، ج ۷، ص ۲۵۹.

بحث تفسیری: آدرس بحث را بیان می کنیم خودتان مراجعه کنید، شیخ طوسی در تفسیر تبیان درباره این آیه بحثهایی دارد، علامه طباطبائی در تفسیر المیزان جلد ۶، سید ماجد بحرانی در تفسیر برهان ۳۰ روایت با سند در تفسیر این آیه ذکر کرده من جمله این خبر که از مناقب ابن شهر آشوب نقل کرده که دلالت دارد بر اینکه نگین انگشتی که حضرت به فقیر تصدق دادند قیمتش برابر بوده با خراج شام، خبر این است: ﴿عن عمار الساباطی، عن أبي عبد الله عليه السلام، إن الخاتم الذي تصدق به أمير المؤمنين عليه السلام وزن أربعة مثاقيل حلقته من فضة وفصه خمسة مثاقيل وهو من ياقوته حمراء وثمانه خراج الشام وخراج الشام ثلاثمائة حمل من فضة، وأربعة أحمال من ذهب، وكان الخاتم لمروان بن طوق، قتله أمير المؤمنين عليه السلام وأخذ الخاتم من إصبه، وأتى به إلى النبي صلى الله عليه وآله من جملة الغنائم، وأمره النبي صلى الله عليه وآله أن يأخذ الخاتم فأخذ الخاتم، وأقبل وهو في إصبه، وتصدق به على السائل في أثناء صلاته خلف النبي صلى الله عليه وآله﴾.

بقیه ی بحث بماند برای جلسه ی بعد إن شاء الله تعالی ... .

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی  
محمد و آله الطاهیرین